

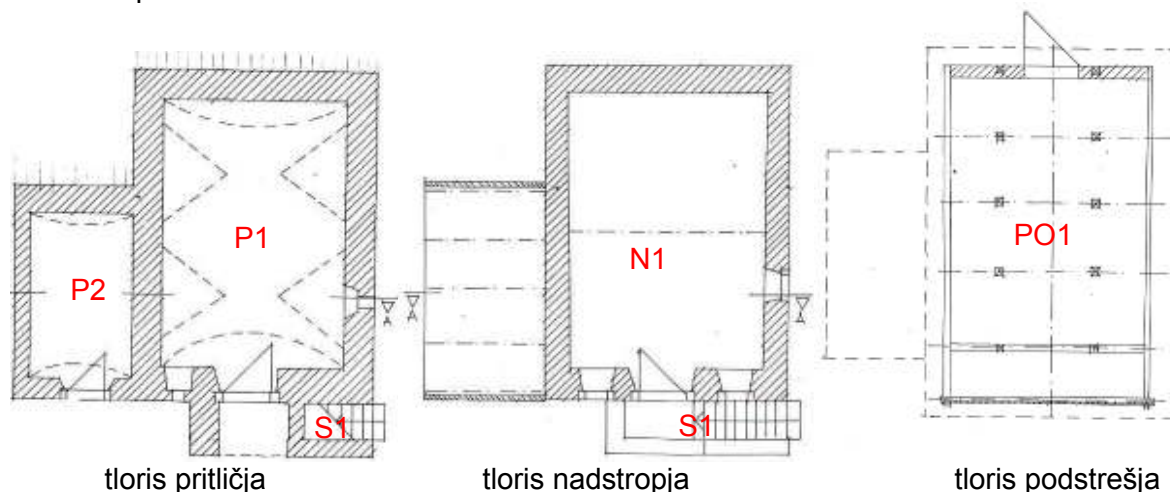
IZVEDB ENI DEL	
01-9	Usmeritve za ohranjanje in varovanje spomenika
01-9.1	splošne usmeritve

Vse aktivnosti v zvezi s prenovo objekta naj težijo k predstavitvi objektov v podobi, kakršno sta imela na prelomu 18. v 19. stoletje. Temu izhodišču je, kolikor se je dalo, sledil tudi ta konservatorski načrt. Zaradi tega vključuje odstranitev nekaterih kasnejših dodatkov (sanitarije) in vzpostavitev nekaterih odstranjenih elementov iz tistega časa (vhod na gank, gank). Pri vseh posegih naj se v čim večji možni meri teži k uporabi avtentičnih gradiv in načinu obdelave (apneni ometi, oljeni podi, fresko poslikava,...). Čim več originalnih gradiv naj se ohranja taka kot so, četudi so morda v nekoliko slabšem stanju (npr. podi v hiši, večkrat beljeni ometi, fasada kašče,...). Posegi naj se usmerijo v vzdrževanje in popravila ter manj v popravila in obnovitvena dela. Pri obnovitvenih posegih in statični sanaciji morajo biti postopki in tehnologije izvedene tako, da ne pride do večjega poškodovanja pristinega gradiva.

Pri projektiranju naj se upošteva, da gre za kulturni spomenik in da lahko skladno z ZGO-1 'projektirane ali izvedene rešitve odstopajo od predpisanih bistvenih zahtev, vendar samo pod pogojem, da z odstopanjem ni ogrožena varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, promet, sosednji objekti ali okolje.'¹ Priporočilo naj se upošteva posebno na področju določanja ukrepov varstva pred požarom. Tu je skladno z 8. členom *Pravilnika o požarni varnosti v stavbah*² dovoljeno pri projektiranju in gradnji stavb namesto ukrepov iz tehničnih smernic v zvezi s požarno varnostjo v stavbah uporabiti tudi ukrepe iz drugih standardov, tehničnih smernic, tehničnih specifikacij, kodeksov uveljavljenega ravnanja ali drugih dokumentov, ki določajo požarnovarnostne ukrepe v smislu tega pravilnika.

Sledijo označbe prostorov, ki se jih bo v nadaljevanju uporabljalo v konservatorskem načrtu.³

Označbe prostorov kašče:

P1 spodnja klet
P2 prizidek
S1 štenge

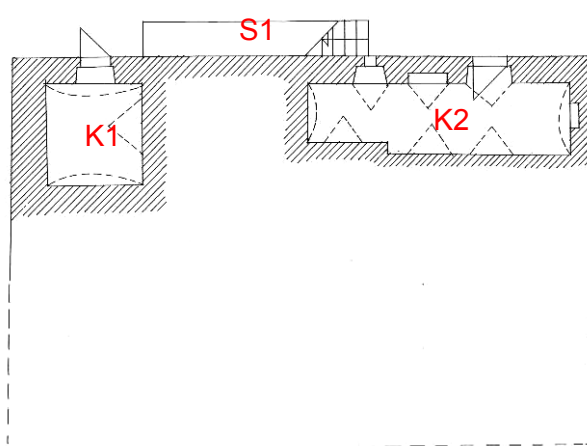
N1 gorenja hiša
PO1 na kleti

¹ Zakon o graditvi objektov - ZGO-1 (Ur.l. RS, št. 110/2002). Določba je zapisana v petem odstavku devetega člena (Ur.l. RS, št. 126/2007).

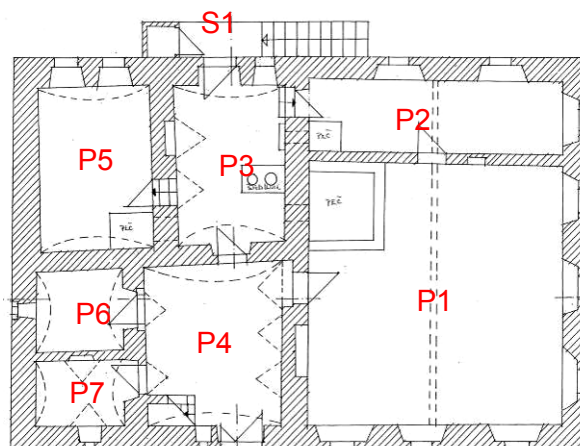
² Uradni list RS 31/04, 10/2005, 83/2005, 14/2007

³ Poimenovanje prostorov je povzeto po opisu sedanjega lastnika Julijana Petriča.

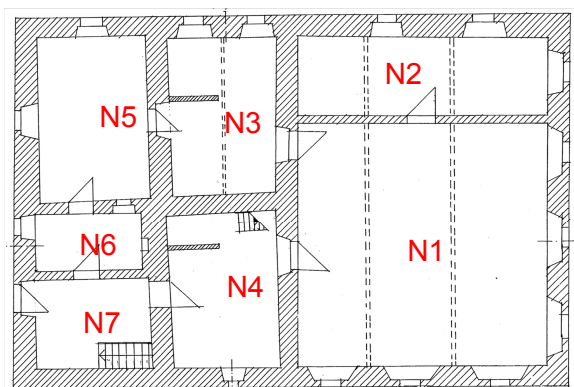
Označbe prostorov hiše:

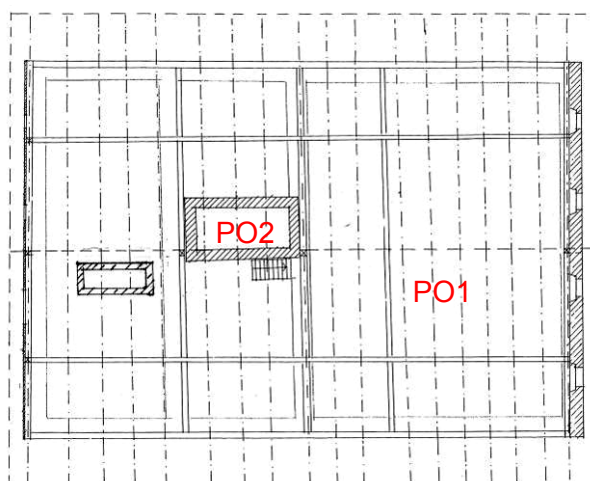
tloris kleti

tloris pritličja

tloris nadstropja

tloris podstrešja

K1, K2	klet
S1	prizidano stopnišče z WC-jem
P1	'hiša'
P2	kamra
P3	kuhinja
P4	veža
P5	'tamala hiša'
P6, P7	kevder

N1	gorenja hiša
N2	gorenja kamra
N3	'štiblc'
N4	gorenja veža
N5	nuncova kamra ⁴
N6	gorenja kuhinja
N7	na velbu

PO1	na izbi
PO2	v ravfenku

⁴ (nunc – boter) Po besedah lastnika je tu živel nekdo, ki je otroke nosil h krstu.

01-9.2	usmeritve za ohranitev varovanih vrednot, razvoj, spremembe in predelave
--------	--

Sledijo splošne usmeritve za ohranjanje varovanih vrednot. Podrobnejše usmeritve, vezane na posamezne prostore in varovane elemente spomenika so razvidne iz preglednice sestavin. Usmeritve, ki bi se v preglednici sestavin ponavljale iz sestavine v sestavino (fasade, prostori) so vključene v splošne usmeritve.

HIŠA

Stavbni volumni

Gabariti hiše morajo ostati nespremenjeni. Prepovedane so kakršnekoli spremembe višin sten, kapov in streh. Prav tako naklonov strešin. Prepovedani so novi prizidki. Dovoljena je gradnja prostostoječega vkopanega objekta na S strani hiše na način, da ta ni viden s prednje strani hiše in dvorišča. Dovoljena je tudi gradnja vkopanega prizidka k hiši na S strani v nivoju pritličja na način, da je prizidek v celoti vkopan, dostop do prizidka pa je skozi enega izmed pritličnih prostorov na S strani hiše (P6, P7 ali P5).

Prizidano stopnišče in WC na V fasadi se odstrani. Stopnice se lahko naredi na novo, kamnite, po vzoru tistih pri kašči. Pozidane morajo biti iz lokalnega kamna po principu vrstenja, ometane na način, da so vidne vrhnje ploskve kamnov (kot omet na kašči).

Fasade

Fasadne odprtine

Položaj okenskih in vratnih odprtin se ne spreminja, razen v nekaterih primerih, kjer je to posebej določeno. Skladno z navodili iz preglednice sestavin se spremeni velikost oken, ki so bila v preteklosti povečana. Zazidane okenske odprtine je možno odpreti.

V kolikor je to nujno potrebno zaradi funkcionalne prilagoditve, so na S fasadi dovoljeni zamiki odprtin ali dodatne odprtine (okna, vrata). Morebitna nova členitev fasade naj upošteva zakonitosti na preostalih fasadah. Morebitne nove ali zamaknjene okenske odprtine morajo biti istih dimenzij kot so ostala okna v nadstropju. Okna morajo biti ista kot po ostali hiši (lesena z enojnim steklom, dvojna, dvokrilna, členjena,...). Morebitne spremembe S fasade morajo biti usklajene z odgovorno konservatoriko.

Na podstrešju glavnega zatrepnega pročelja se obstoječe lesene lopute zračnih odprtin ohranja in (po potrebi) obnovi po restavratorski metodi.

Okna

Pri izdelavi stavbnega pohištva naj se zgleduje po obstoječih ohranjenih oknih, ki v preteklosti niso bila predelana – povečana (npr. okna pritlične kamre), pri čemer je treba upoštevati, da pri obstoječih oknih manjkajo zunanja krila (razen na enem podstrešnem oknu J fasade).

Tako morajo biti okna dvojna (zunanji + notranji krili), dvokrilna, posamezno krilo je deljeno z dvema horizontalnima prečkama. Špaleta med lesenima okviroma zunanjega in notranjega okna mora biti ometana. Profili oken naj bodo narejeni enako kot pri obstoječih originalnih oknih. Za zasteklitev se uporablja enojna stekla. Zasteklitev s termopan okni ni dovoljena. Kolikor se da se ohranja originalno okovje. Kjer bo okovje novo, se izgled in barva prilagaja originalnem okovju. Vrsto novega okovja je potrebno uskladiti z odgovorno konservatoriko.

Ohranjeno zunanjo okno na zatrejni fasadi.

Levo: Originalno okensko krilo.

Sredi: detajl profila letve.

Desno: Primer originalnega okovja.

Okna, ki so bila v preteklosti povečana, naj se zmanjša na originalno velikost. V pritličju je to približno 62 x 75 cm.

Okna morajo biti izdelana iz kvalitetnega macesnovega lesa. oken se ne barva, les mora biti le oljen z naravnim brezbarvnim oljem (npr. tungovim).

Priloga h konservatorskemu načrtu je izsek iz projekta *DOMAČIJA ŠTURMAJCE, redna vzdrževalna dela*, št. projekta 261-01-11-PZI (Studio Naris, februar 2012). Del projekta je bilo tudi zunanje stavbno pohištvo (okna, vrata). Izsek iz projekta tako dopolnjuje splošna navodila za okna in vrata tega konservatorskega načrta.

Nekaj notranjih oken v pritlični hiši (cca 4 kom) je v tako dobrem stanju, da jih je možno ohraniti. Obnovi naj se jih po restavratorskih načelih. Finalna obdelava naj bo enaka tisti, pri novoizdelanih oknih (oljena). Ohrani se tudi okovje, ki se ga ščisti, po potrebi speska in na novo pobarva,

Ometi

Vse poslikane dele ometa se ne glede na stanje ohranja in restavratorsko obdela, ostale omete se lahko odstrani, če so oslabei do te mere, da ohranitev ni smiselna.

S poslikanimi deli ometov, ki se jih ohranjajo, so mišljene vse figuralne upodobitve (3 na južni in 2 na zahodni fasadi), stilizirani cvetlični šopki nad okni, Jezusov monogram z letnico v nadstropju J fasade in fragment poslikave v spodnjem desnem vogalu JV okna pritlične kamre (V fasada). Ohranja se tudi napis 500 pod odkapom na V fasadi, vključno s trenutno še nerazpoznavnim napisom okoli. Delilna naslikana črta med pritličjem in nadstropjem se ohranja na J fasadi med figuralnimi poslikavami in na mestih kjer bi se tudi sicer na objektu ohranjal originalni omet (V, J in Z fasada). Naslikane šivane robove se lahko odstrani, ohrani pa se fragment v višini vsaj treh vogalnikov na mestu, kjer so le ti najboljše ohranjeni. Ohranja se tudi večina naslikanih cofov pod odkapom, razen na mestih, kjer je omet preveč oslabel.

Leta 2008 je bil izdelan *Program in predračun za restavriranje in prezentacijo poslikanih fasad domačije Gorenja Kanomlja 43* (ZVKDS, OE Nova Gorica, Andrej Jazbec). Program je osnova za načrtovanje restavratorskih del in je priloga temu konservatorskemu načrtu. Povzet je v konservatorsko restavratorskem projektu (mapa 3).

Ko bodo že postavljeni delovni odri odgovorna konservatorka z restavratorjem ZVKDS izvede dodatna sondiranja in natančno določi dele ometov, ki jih je potrebno ohraniti. Šele po tem lahko izvajalec prične z odstranjevanjem ometov. Odstranjevanje ometov mora potekati pod nadzorom odgovorne konservatorke. Izvajalec del mora o odstranjevanju zavod pisno obvestiti vsaj 10 dni pred pričetkom.

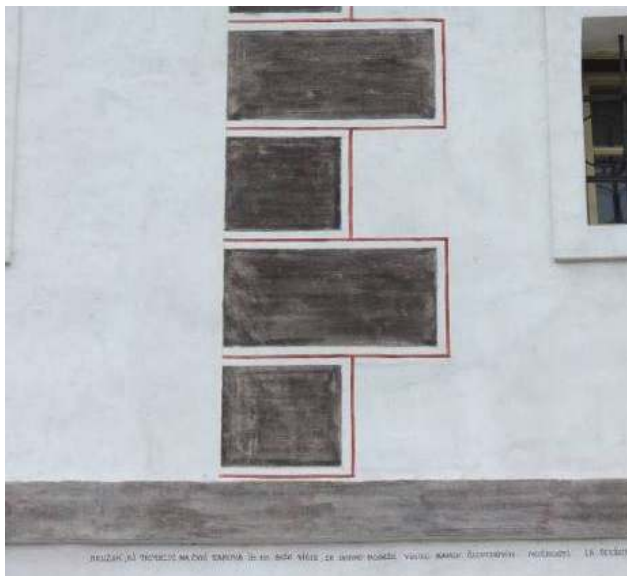
Na novo izdelana fasada mora biti apnena, fini omet zaglajen. Za vezivo naj se uporabi gašeno apno, za polnilo pa pesek oz prodec, soroden tistemu v originalnem ometu. Pri zaključnem, zaglajenem sloju se za polnilo uporabi mivka. V primeru prisotnosti visokega deleža vlage v zidovju, je potrebno po odstranjevanju ometov in izvedbi drenaže omogočiti naravno sušenje zidu. Pred izvedbo fasade izvajalec naredi vzorec cca 50 x 50 cm, ki ga mora potrditi odgovorna konservatorka. Novoometana fasada se ne beli. Ohrani se barvo zaglajenega apnenega ometa. barvno toniranje se izvede le v primeru, če bi bilo potrebno tonsko izenačevanje z ohranjenimi fragmenti ometa.

Vsi kamniti okenski okviri se pustijo vidni. Po potrebi se kamen očisti. V kolikor je zunanji rob okvira nepravilne oblike, se stik z ometom naredi organsko.

Primer stika ometa z odkritim kamnitim okenskim okvirom, ki ima zunanji rob nepravilnih oblik.

Rekonstrukcija naslikane fasadne dekoracije (delilna črta, cofi pod odkapom, šivani robovi) se na novih ometih **izvede v fresko tehniki!** (na še sveži omet).

Primer naslikane fasadne dekoracije v fresko tehniki na sveži omet.

Priporoča se, da se izvajalec nove apnene fasade izkaže z že izvedenimi fasadami v tehnologiji gašenega apna in izvedenimi poslikavami ali dekorativnimi poslikavami v fresko tehniki (na še sveži apneni omet).

Freske se restavrira skladno z navodili iz konservatorskega načrta in morebitnimi podrobnejšimi usmeritvami po sondiranjih, ko bodo postavljeni odri. V projektni dokumentaciji je treba predvideti njihovo zaščito med deli na zunanjščini objekta. Zaščita mora biti prašna in mehanska.

Odkapa in delilni zidec na J fasadi

Odkape, ki so trenutno obloženi z lesenim opažem, se izvede ločno, ometane z apnenim ometom. Podkonstrukcija naj bo lesena, letvena. Odkapna loka V in Z fasade se na J fasadi nadaljujeta v delilni zidec pod zatrepom. Obstoječi je recenten in se ga odstrani. Višino novega se prilagodi višini naslikanih cofov. Odkapni lok in delilni zidec se začneta nad dekorativno poslikanimi cofi.

Primer ločnega, ometanega in z bobrovcem kritega delilnega zidca pod zatrepom fasade. Viden tudi ločno zaključen odkap.

Po postavitvi odrov se opravi sondiranje zgornjega dela fasade nad cofi in določi višino odkapnega loka. Po odstranjevanju odkapnih lesenih opažev se tudi preveri, če so morda pod obstoječim opažem skriti kakšni ostanki odkapne podkonstrukcije, po kateri bi se dalo sklepati na obliko in višino odkapa.

Novi fasadni elementi

Nove fasadne elemente (njihov položaj in tip), kot npr. fasadna razsvetljava, stikala,... je potrebno uskladiti z odgovorno konservatoriko. Električno omarico se odstrani iz fasade. Nova omarica mora biti prostostoječa in postavljena na vidno manj izpostavljeno mesto.

Iz fasade se odstrani obstoječe luči in kovinske konzole.

Opaži

Lesene opaže na zatrepih se odstrani in nadomesti z novimi narejenim na podoben način kot je obstoječi na S fasadi. Opaž se izvede iz macesnovih desk, tanko rezanih, neoblanih, nezaščitenih. Deske naj bodo različnih širin, stiki kriti s prekrivnimi letvami. Na S fasadi je lahko opaž brez prekrivnih letev.

Primer novega opaža s prekrivnimi letvami.

Ostalo

V projektu in pri izvedbi naj se posebno pozornost nameni stiku terene/tlaka s fasado/ometom. Poleg učinkovite drenaže naj se poskrbi za dilatacijo med ometom in tlakom, da se prepreči kapilarni dvig vode po ometu. Za omenjeni stik naj bo v projektu izrisan detajl.

Streha

Spremembe na strehi niso dovoljene. Zamenjava nosilne strešne konstrukcije se lahko izvede na mestih, kjer tako določi presoja strešne konstrukcije, ki mora biti sestavni del projektne dokumentacije. Letve in kritina se odstrani, streho na novo letva in prekrije z neglaziranim, klasičnim opečnim bobrovcem. Prekrivanje naj bo dvojno. Tip bobrovca mora potrditi odgovorna konservatorika. Prepovedano je izoliranje strehe, deskanje in izvedba prezračevalnega sloja. Strešna okna niso dovoljena. Čelni zaključek se ne sme narediti iz pločevine ampak iz macesnove deske.

Primer čelneza zaključka, izvedenega z leseno desko.

Strešni kap na V strani se skrajša v prvotno stanje. Streha naj čez zid sega toliko kot na Z fasadi.

Kleparski izdelki na strehi naj bodo iz eloksirane pločevine v rjavi barvi, sorodni bakru s patino. Žleb naj bo polkrožne oblike.

Zračniki na strehi niso dovoljeni.

Tlorisna zasnova:

Tlorisna zasnova hiše mora ostati nespremenjena. Prepovedane so delitve prostorov, novi preboji ali ukinjanje prebojev. Prizidano stopnišče s sanitarijami na S fasadi je treba odstraniti. Na novo se lahko naredi kamnito stopnišče brez sanitarij. Pozidano mora biti iz lokalnega kamna po principu vrstenja, ometan na način, da so vidne vrhnje ploskve kamnov (kot omet na kašči).

V nadstropju so bili v prostorih N6, N4 in N3 izvedeni nekateri gradbeni posegi (predelne stene, estrihi, podi). Prostore je potrebno povrniti v prvotno stanje, predelne stene odstraniti. Med spodnjo in gorenjo kamro so bile včasih strme stopnice z ograjo. Če bi se to izkazalo kot funkcionalno potrebno, se lahko stopnice ponovno vzpostavi. Detajl stopnic in ograje je potrebno uskladiti z odgovorno konservatoriko.

Notranjščina

Notranji ometi

Ometi v notranjosti se ohranijo. Odstrani se jih le na mestih, kjer so tako oslabei (podvotljeni), da obstaja nevarnost odpadanja. Pred začetkom del, izvajalec označi mesta kjer načrtuje odstraniti notranje omete. Predlagana mesta odstranjevanja ometov mora potrditi odgovorna konservatoriko. Odstranjene omete se nadomesti z novimi, apnenimi. Razpoke in poškodbe v notranjih ometih se kita s finim apnenim ometom. Sanira naj se vse neustrezne plombe, ki v strukturi in barvi niso prilagojene originalnemu ometu.

Primer neustrezne plombe.

Beleži

Nestabilne beleže se odstrani, nastale robove zabrusi. Za beljenje se uporablja **izključno apnene beleže!** Uporabi se umazano beli ton, soroden obstoječim opletom. Od saj počrnelih stropov (črna kuhinja, veža,...) se ne beli.

Notranja oprema

Hkrati z objektom se ohranja tudi ves inventar, ki naj ga popiše pristojna muzejska služba - odpre se inventarna knjiga za oba objekta.

Notranja vrata

Večino notranjih vrat se ohrani. Pri tistih, kjer bi bila obnova nujno potrebna, naj se obnova izvaja po restavratorskih načelih. Obnova se izvaja na način, da se ohrani čim več originalne substance, vključno z okovjem. Morebitne nove vstavke se obdelava enako kot na originalu.

Vrata se lahko zamenja z novimi le izjemoma v primeru, kjer se obstoječih zaradi poškodb ne da obnoviti na način, da bi bila omogočena normalna uporaba. Morebitna nova vrata se naredi po vzoru obstoječih. Finalna obdelava vrat naj bo lazurni premaz na podlagi firneža (laneno olje + sikativi + terpentini), ki so ga včasih pogosto uporabljali za zaščito lesa. V primeru toniranja dela kaset (kot na primeru vrat v hišo), se premazu doda nekaj oljne barve.

Levo: Primer okovja notranjih vrat.

Desno: Primer neustrezno sanirane poškodbe. Vstavki naj se po barvi izenačijo originalu.

Ostalo

- Ponovno se pozida odstranjene lončene peči v pritličju in nadstropju. Uporabi se pečnice, ki so na več mestih ohranjene v hiši. Če je pečnic premalo, se naredi manjkajoče iste po modelu ohranjenih.

Dva primera v hiši ohranjenih pečnic, ki se jih uporabi za pozidavo podrtih peči.

- Notranje police so lesene. Del je preplepljenih s samolepilno folijo z natiskanim vzorcem lesa. Vse folije se odstrani, ostanke barvnega premaza tudi. Očiščen in po potrebi dopolnjen les se naolji. Kjer polica manjka ali obstoječa ni ustrezna (npr. v N5), se vgradi novo polico po vzoru obstoječih originalnih. Po potrebi se jih patinira, da se doseže podoben videz kot pri ohranjenih.

Polica z ostanki premaza.

- Priporoča se, da se ohranja vsa stara notranja oprema in orodje. Oprema in okrasje (ure, slike), ki niso neposredno povezane z domačijo oz. so novejšega datuma naj se odstrani.

Konstrukcija

Projekt statične sanacije naj se skuša čimbolj izogibati vnosu neavtentičnih gradiv. Posegi v sklopu statične sanacije naj se čimbolj izogibajo posegom v varovane elemente spomenika. Freske na fasadi morajo med statično sanacijo ostati nedotaknjene. V primeru vrtanja fasade zaradi statične sanacije mora mesta vrtanja predhodno potrditi odgovorna konservatorica. V primeru injektiranja, je treba med injektiranjem odstraniti zaščito s fresk in kontrolirati morebitno pronicanje injektirne mase na površino fresk. V primeru pronicanja, se injektiranje ustavi in pred nadaljevanjem izvede kitanje fresk. Kontrolo med injektiranjem in morebitno kitanje izvede restavrator.

Odsvetuje se statična sanacija s pomočjo injektiranja. Kolikor se da, naj se konstrukcijske rešitve iščejo s pomočjo vgrajenih vezi (kovinske, karbonske,...).

Izolacija

Fasade zaradi ohranjanja dela ometov (freske) ni dovoljeno izolirati. Na mestih, kjer se bo zaradi dotrajanosti obstoječi omet odstranil, se lahko (če debelina dopušča) grobi omet izvede kot izolacijski. Debelina novega ometa na fasadah mora biti enaka debelini originalnega – prepovedani so nivojski zalomi. Nameščanje izolacije je prepovedano tudi iz notranje strani.

Instalacije

Elektro instalacije se izvede podometno. Kolikor se le da, naj se uporabi obstoječe kanale oz. se dolbenje zidu izvede na mestih obstoječih plomb. Kjer so obstoječe instalacije starejše nadometne (pletenica – veža in črna kuhinja), se to ohrani oz nadomesti z novo. Če je potrebna zamenjava starih nadometnih delov instalacije, mora biti nova instalacija vizualno primerljiva z obstoječo. Rešitve v zvezi z vrsto nadometne instalacije mora potrditi odgovorna konservatorica.

Ogrevalni sistem za potrebe morebitnega alternativnega ogrevanja objekta se lahko namesti v vkopanem prizidku na severni strani hiše. Ogrevanje naj se poskuša reševati na način, da ogrevala ne bodo vidna. Priporočljiva je namestitev talnega ogrevanja na mestih, kjer se bo saniralo tlake. Obstoječe delujoče peči je treba ohraniti delujoče. V peči, ki se jih bo pozidalo na novo se lahko namesti ogrevalni razvod iz centralnega ogrevanja.

KAŠČA

Stavbni volumni

Gabariti kašče morajo ostati nespremenjeni. Prepovedane so kakršnekoli spremembe višin sten, kapov in streh. Prav tako naklonov strešin. Prepovedani so novi prizidki. Dovoljena je rušitev prizidka na Z strani kašče.

Fasade

Fasadne odprtine

Razporeditev in velikost okenskih in vratnih odprtin se ohranja nespremenjena. Prepovedane so nove odprtine ali zamiki odprtin. Odpre se zazidani odprtini v pritlični kleti (V fasada) in gorenji kleti (Z fasada). V odprte okenske odprtine naj se montira nova okna in kovane okenske mreže, po vzoru obstoječih. V projektni dokumentaciji naj se za okno in kovano mrežo na podlagi ohranjenih primerov izriše detajl v merilu 1:5.

Ometi

Omete se ohranja. Po potrebi se jih zakrpa na način, kot je kašča ometana originalno - grobi omet, zaglajen na način, da se ponekod vidijo površine zidnega kamna. Omet stopnišča se lahko naredi na novo.

Grobi omet, zaglajen na način, da ostanejo nekatere kamnite površine vidne.

Kamniti elementi

Kamnite elemente se naj obdela po restavratorskih principih. Očisti se jih z mehкими ščetkami (ne kovinskimi) in vodo. Za tem se naredi premaz za zaščito in utrjevanje površine kamna z ustreznim sredstvom. Če bo stanje dopuščalo, se lahko izvede tudi blago čiščenje z vodno paro. Poškodbe se lahko kiti z umetno maso. Površinska obdelava plomb naj se v barvi in strukturi ujema z originalom.

Levo: Kamniti okenski okvir s kovinskimi gavtrami na kašči.
Desno: Kamniti portal v gorenjo klet.

Kovinske okenske mreže se speska, protikorozijsko zaščiti in prebarva s črno barvo (tessarol antik ali primerljivo).

Novi fasadni elementi

Nove fasadne elemente (njihov položaj in tip), kot npr. fasadna razsvetljava, stikala, ... je potrebno uskladiti z odgovorno konservatorko.

Okna

Okna se naredi enaka obstoječim (dimenzija, delitev, profil prečk, enoslojno steklo). uporabi se naoljen macesnov les. Originalna okna se ohrani kot vzorec za izdelavo novega okna in za primerjavo novega okna z originalom.

Okno v kašči je enojno deljeno s križnima prečkama.

Opaži

Leseni opaž na južnem zatrepu se odstrani in nadomesti z novim, narejenim na podoben način kot je obstoječi na S fasadi hiše. Opaž se izvede iz macesnovih desk, tanko rezanih, neoblanih, nezaščitenih. Deske naj bodo različnih širin, stiki kriti s prekrivnimi letvami.

Straha

Spremembe na strehi niso dovoljene (naklon, dimenzije,...). Menjava nosilne strešne konstrukcije se lahko izvede delno ali v celoti, v kolikor tako določi presoja strešne konstrukcije, ki mora biti sestavni del projektne dokumentacije. Streha se prekrije z neglaziranim, klasičnim opečnim bobrovcem istega tipa kot na hiši. Prepovedano je izoliranje strehe, deskanje in izvedba prezračevalnega sloja.

V primeru, da se bo prizidek na Z strani odstranilo se streha na Z strani izvede simetrično tisti na V strani. Čelni zaključek se ne sme narediti iz pločevine ampak iz macesnove deske.

Tlorisna zasnova:

Tlorisna zasnova kašče mora ostati nespremenjena. Prepovedane so delitve prostorov, novi preboji ali ukinjanje prebojev.

Notranjščina*Notranji ometi*

Ometi v notranjosti se ohranijo, razen tam kjer so podvotljeni, se jih lahko odstrani in naredi nove, apnene. Razpoke in poškodbe se kita s kitom na osnovi apna. Nestabilne beleže se odstrani, nastale robove zabrusi. Za beljenje se uporablja **izključno apnene beleže!**

Tlaki

Tlake se ohranja. V kleti zbito zemljo, v nadstropju pa apneni estrih.

Instalacije

Instalacije se izvede podometno.

Ostalo

V projektu in pri izvedbi naj se posebno pozornost nameni stiku terene/tlaka s fasado/ometom. Poleg učinkovite drenaže naj se poskrbi za dilatacijo med ometom in tlakom, da se prepreči kapilarni dvig vode po ometu. Za omenjeni stik naj bo v projektu izrisan detajl.

Za ostale elemente se smiselno uporablja navodila iz splošnih usmeritev za hišo.

ZUNANJA UREDITEV

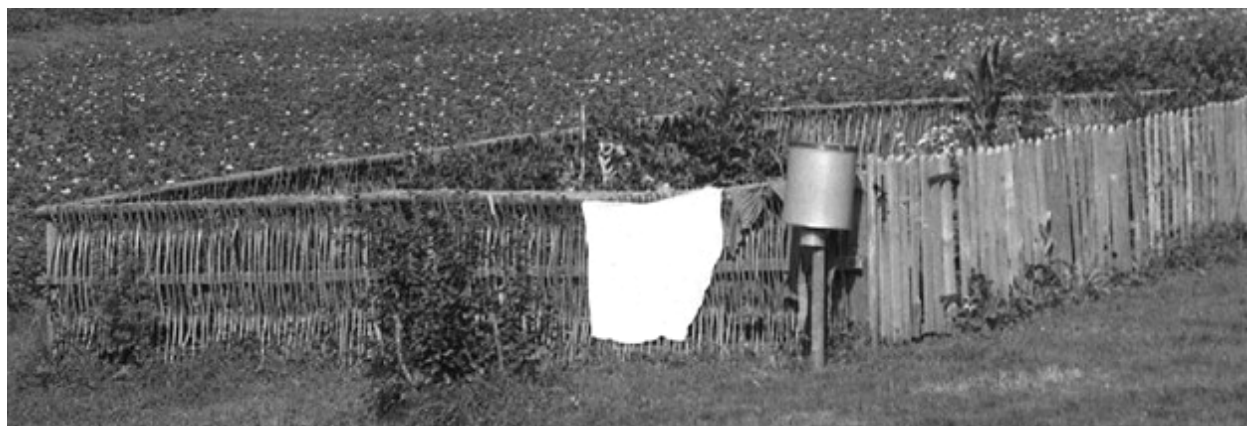
Teren naj v območju objektov ostane podoben kot obstoječi. Čim več površine naj bo zatravljena. Obstoječe tlakovanje med hišo in kaščo se ohrani. Morebitno novo tlakovanje naj posnema ohranjenega originalnega med kaščo in hišo, ki je izveden iz lokalnega kamna, položenega v zemljo. Urejanje parkirnih površin med objektoma in cesto ni dovoljeno. Parkirna mesta za obiskovalce naj se načrtuje izven zavarovanega območja spomenika.

Položaj in vrsto morebitne zunanje opreme (klopce, informacijske table, smetnjaki, pepelniki...) je potrebno uskladiti z odgovorno konservatorko.

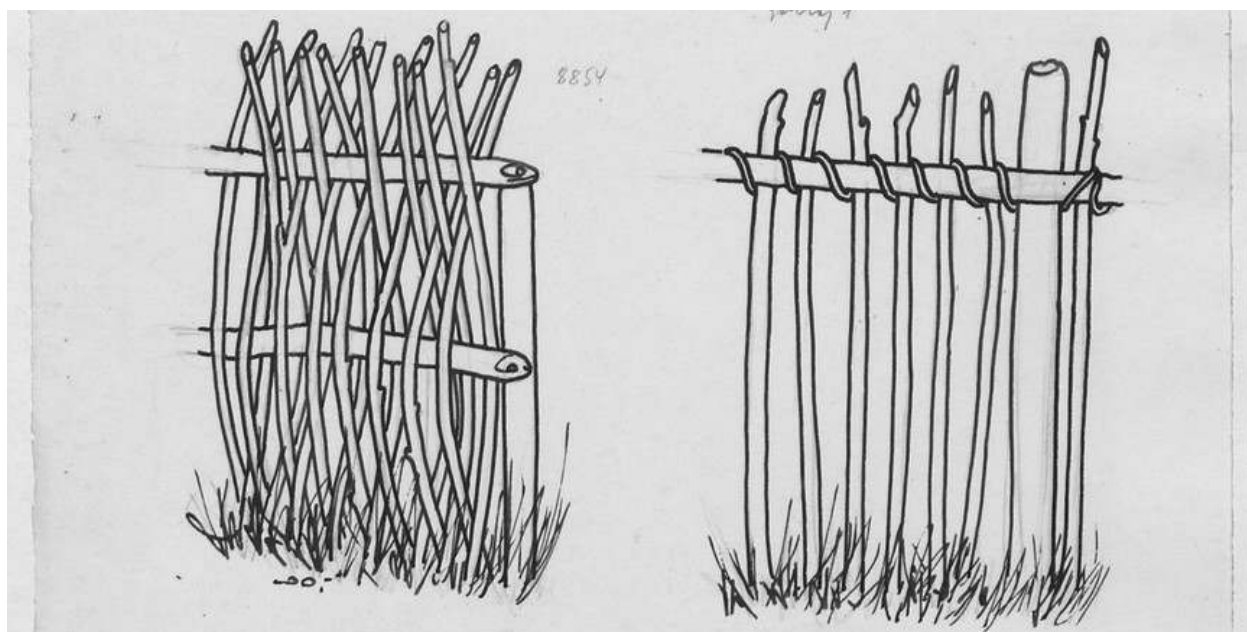

Obstoječe kamnito zunanje tlakovanje, zaraščeno s travo.

Zemljišče v okolici hiše in kašče ter med hišo in cesto naj ostane zatravljeno. Zelenjavni vrt pod hišo naj se ohrani tak kot je. Še naprej naj se ga uporablja za gojenje zelenjave, zelišč... Okoli vrta naj se naredi leseni plot. Plot naj bo iz vejevja ali pa pokončnih neobdelanih deščic. Na ostalih travnatih površinah je dovoljena zasaditev sadovnjaka - starih sadnih sort. Priporoča se, da se zelenjavni in morebitni sadni vrt izkoristita tudi za didaktične namene v sklopu dejavnosti, ki se bodo odvijale v Šturmajcah.

Vrt s plotom v Kajnem dolu slikan leta 1959. Levo plot iz vejevja, desno iz pokončnih deščic.
(Foto: Boris Orel, Vir: Etnografski muzej)

Skica dveh vrst plota iz vejevja. (Ivan Romih, 1951, Vir: Etnografski muzej)

01-9.4	ostale usmeritve/ dopolnitve na podlagi novih ugotovitev
--------	--

Veliko pozornost je treba posvetiti fazi, ko bo objekt poodran in se bo odstranjevalo lesene opaže ter omet na fasadi in delno verjetno tudi v notranjščini. Takrat se bodo morda pokazali nekateri detajli, na podlagi katerih se bo lahko sklepalo na:

- višino in obliko odkapa oz. napušča,
- obdelavo južne fasade v zatrepnem delu,
- obliko in velikost zidne niše desno od vhoda,
- morebitne nove podatke o obsegu osnovnega objekta pred dozidavo okoli leta 1800, predvsem višina starega objekta (če so dosedanje predpostavke prave, bi se morda na vzhodni ali zahodni fasadi pokazali zatrepi, na levem delu zahodne fasade pa še kakšno okno),
- vrsto vratnega podboja vrat na gank,

Morebitna nova dognanja, bi lahko v nekaterih primerih po dogovoru odgovorne konservatorke, projektanta in investitorja pomenilo manjše spremembe projekta (npr. oblika odkapa, obdelava J zatrepane fasade,...).

Ko se bo odstranjevalo zazidavo vrat na gank, naj se pregleda vse vzidane obdelane kamne in preuči, če morda v kombinaciji s kamni, vzidanimi v stopnišče kašče tvorijo en portal. Ta bi bil lahko iz vhoda v hišo, ali pa iz vhoda na gank. Zato naj se pri odstranitvi obstoječega stopnišča na vzhodni fasadi hiše in zazidanega prehoda na gank, ter pri sanaciji stopnic na kašči vse kamnite elemente deponira na ustrezno mesto.

Pozornost je treba posvetiti tudi v notranjosti, kjer se bo zaradi oslabelih beležev ali celo ometov le te odstranjevalo. Takrat se lahko dobi kakšen nov podatek o morebitni poslikavi beležev v notranjosti ali kakšen detajl, ki bi kazal na gradbene faze (npr. okno na steni med hišo in vežo).